

Перспективните сортове череша от Кюстендил – с отлични стопански качества

Автор(и): Кирил Кръстев, агроном

Дата: 13.07.2022 Брой: 7/2022

Акцентът на Празника на черешата в Кюстендил тази година беше представянето на перспективни сортове череша за страната. Най-важната цел за Института по земеделие в Кюстендил, към която се стремят селекционерите, е новите сортове да са устойчиви на променящите се климатични условия. Селектираните сортове имат отлични стопански качества, но липсата на осигурен пазар, възпрепятства осъществяването на модерното и устойчиво овощарство в региона.

Институтът по земеделие - Кюстендил представи, на провеля се в края на юни "Празник на черешата", десет перспективни сортове череша за страната – Данелия, Васиника, Съмит, Кордия, Феровия, Стефания, Райниер, Регина, Суитхард и Стакато.

Институтът е правоприменник на откритата със заповед на Министерството на земеделието и държавните имоти № 2646/ 19.12.1929 г. Овощарска опитна и контролна станция в гр. Кюстендил. В края на 1944 г. Опитната и контролна станция прераства в Овощарски изпитателен институт. Обособени са три самостоятелни отдела: селекция и сортоизучаване, агротехника и растителна защита.

Днес ИЗ-Кюстендил разполага с 180 черешови сортове и хибриди, като през последните години са създадени 11 сорта, 3 от които през 2015 г.

Данелия

Сорт на Институт по земеделие – Кюстендил. Плодовете са едри със ср. тегло 7.2 - 8.0 гр., с красиво, тъмномахогонено червено оцветяване, с плътно месо и много добри вкусови качества, рубинен сок и отделяща се костилка. Узряват около средата на юни, десетина дни преди тези на Бинг и в това отношение запълват празнината между Бигаро Бюрла и Бинг. Пригодни са и за преработка. Дървото е средно силнорастящо, с много добра родovitост. Притежава добра студоустойчивост и относителна и добра устойчивост на цветовете и младите завръзи към късни пролетни мразове. Цъфтежът е полукъсен – 3-5 дни след този на Бинг.

Васиника

Един от новите селектирани сортове от ИЗ-Кюстендил, утвърден през 2015 г. Плодовете са много едри (8,6 гр.), широкосърцевидни до закръглени, с черно-червено оцветена плодова кожа. Плодовото месо е плътно с отлични вкусови качества. Получен е от кръстосването на сортовете Ван и Стела. Сравнително устойчив на напукване, малко повече от Ван. Узряват около средата на юни, с около 5-6 дни преди тези на Ван, с което успешно запълват времето между ранозреещите (Бигаро Бюрла) и среднозреещите (Ван) сортове. Растежната сила на дървото е средно силна, по-голяма от тази на Ван. образува средно гъста корона. Скороплоден и изключително родовит сорт. Цъфтежът е ран. Средната дата на начало на пълен цъфтеж е 10 април, с около три дни преди Ван. Подходящ опрашител е Стела.

СЪМИТ

Канадски сорт. Умерено растящ, изключително родовит и едроплоден, с много красив външен вид и форма на сърце. Изключителни вкусови качества, наподобяващи тези на Ван. Със средnodълга дръжка. Късен цъфтеж. Зрее през периода 30.05 – 10.06. Устойчив сорт към ниските температури през зимата и късни пролетни слани. Почти не се напуква.

Кордия

Чешки сорт. Много разпространен в Европа. С много късен цъфтеж. Узрява края на юни. Теглото на плода е около 12-13 гр. Плодовете са много едри със сърцевидна форма, тъмно червени, сочни, сладки, месести и хрупкави с дълга дръжка. Кожицата е гланцова, тъмночервена, с ниска вероятност за напукване. Дървото притежава среден растеж, висока родовитост, с прибрана конусовидна корона. Устойчив на късните пролетни слани и напукване на плода. Опрашители на сорта са Ван и Регина.

Феровия

Най-масово отглежданият сорт в Италия. Много родовит. Изключителен плод, с широко сърцевидна форма, с много хрупкаво, плътно плодово месо, с невероятен вкус. Големината на плодовете достига до 10 гр. Дръжката е дълга. Узрява края на юни- първите пет дни на юли. Притежава средна, към добра устойчивост на напукване на плода. Сортът е самофертилен.

Стефания

Гордостта на селекционната дейност на ИЗ- Кюстендил, успешно продаван дори и в Китай. Дървото е силнорастящо, с висока родовитост. Плодовете са едри до много едри /ср. тегло 8.3 гр. /, широкосърцевидни, тъмномахогонено червени, с дълга дръжка, с плътно розовожълтеникаво месо с много добри вкусови качества, розов сок и отделяща се костилка. Външността им е твърде привлекателна. Цъфтежът е късен. Узряват през третото десетдневие на юни-началото на юли. При продължителни валежи по време на зреенето се напукват само единични плодове. С много добра студоустойчивост, добра устойчивост на повратни студове и късни пролетни мразове.

Райниер

Американски сорт, създаден чрез кръстоска на сортовете Бинг и Ван. Дървото е силнорастящо, с пирамидална до широкопирамидална, средно гъста корона. С едри жълтеникавочервени плодове, с широкосърцевидна до кълбовидна форма дръжка и къса тънка. Кожицата е средно дебела, лъскава, жълтеникаво-розово-червена до тъмночервена, с по-тъмночервени петна върху жълтеникав фон, с многобройни подкожни точки. Месото е жълтеникаво, много плътно, сочно, много сладко, слабо кисело, с много добри вкусови качества. Костилката е малка, отделяща се от месото, почти яйцевидна. Плодовете му узряват през третото десетдневие на юни и изискват по-внимателна манипулация. Много добра родовитост. Подходящи опрашители са Бинг, Ван и Сам.

Регина

Регина

Немски сорт. Много късно узряващ - около 10 юли. Плодовете са едри до много едри, червенокафяви, твърдомесести, хрупкави, с много дълга дръжка, ароматни и с много добри вкусови качества. Узрява, когато валежите вече са отминали. С широкоразлята корона, склонна към полягане. Опрашва се от Шнайдерова късна, Хеделфингенска, Кордия и Ламберт.

Суитхарт

Суитхарт

Канадски сорт, подобен на Стакато, получен от кръстосването на Ван и Нова звезда. Плодовете са много едри, сочни, плътни и с отличен вкус. Силнорастящо на височина, изискващо подходяща резитба. С добра родовитост. Узрява 15-20 юли. Самофертилен сорт. Устойчив на напукване.

Стакато

Канадски сорт, получен в резултат на свободно опрашване на сорта Суитхарт. Дървото е умерено растящо. Големи плодове с твърдо, хрупкаво, сочно месо. Цъфтежът е средно ранен. Зрее около края на юли и началото на август. Самофертилен. Устойчив на напукване.

Отглеждането на череша – селекционни цели, проблеми и перспективи

Специално за списание „Растителна защита“ зам.- директорът на Институт по земеделие – Кюстендил доц. д-р Димитър Сотиров сподели какви са селекционните цели при черешата, към които се стреми ИЗ–Кюстендил.

Основните цели, които Институтът преследва в селекционната си работа са едроплодност или т.нар. череша тип хрущялка, вкус, устойчивост към стресови фактори – на студ, напукване и самофертилност. „Най-важната цел за нас е новите сортове да са устойчиви на променящите се климатични условия – късни пролетни мразове и напукване, по време на зазряване”, обясни доц. Сотиров.

Такива сортове са Дима и Алекстон, утвърдени през 2015 г., които са самофертилни, както и Данелия и Стефания (гордостта на Институт по Земеделие).

„Селектирали сме засега десетки нови хибриди, от които са отбрани елити, които ИАСАС трябва да изпита за различимост, хомогенност и стабилност. След изпитването ще следва и процедура по одобряването им като нови сортове череша”, допълни зам.- директорът.

Отличителният вкус на кюстендилските черешови плодове не може да се замени, те се търсят и предпочитат.

Институтът ще продължава, все така упорито и целеустремено, да селектира сортове с важни стопански качества, но трябва да има кой да ги отглежда. За да има Празник на черешата, за да има производители, те трябва да имат осигурен пазар, с цени за кг. плод поне 3 лв., за да може да говорим за модерно и устойчиво земеделие в района.

Тази година реколтата от черешови плодове беше добра и качествена, въпреки дъждовете по време на опрашване и зреене на черешите. Голяма част от продукцията обаче не е прибрана, тъй като повечето изкупвателни пунктове не работеха, а останалите изкупуваха предимно жълти, дребни и по-зелени череша. Други неблагоприятни фактори, водещи до проблеми в производството на череша, са липсата на берачи и на достатъчно преработвателни предприятия.

Производителите нямат преки контакти с търговци и хранителни вериги и разчитат на изкупвателни пунктове и преработвателни предприятия. Така овощарите продаваха на безценица, защото преработвателните предприятия и малкото налични пунктове, изкупуваха черешите на цени от 1-1,20 лв/кг.

Допълнително високата цена за брането на череша – 0,70 ст./ кг плод обезмисли труда на кюстендилци, без да споменаваме за повишените цени на гориво, синтетични торове и препарати за растителна защита.

В един ден береш и продаваш

За да не си загубят поминъка, овощарите трябва да търсят пазари и в ЕС или директен начин на продажба и къси вериги на място. Ако има желание, има и начин, но все пак би било добре, поради масовото производство в региона, да има осигурено тържище или борса. Така пътните разходи ще се съкратят до минимум и продукцията ще продава моментално – в един ден береш и продаваш.